

UZ MEĐUNARODNI MJESEC ŠKOLSKIH KNJIŽNICA 2020. I MJESEC HRVATSKE KNJIGE 2020.

Tema: Napušteni raj, literarni radovi učenika (ŠPK ŠUMA)

Magnum Opus

Dobro jutro. Svako jutro je dobro jutro kad si u Šumi. Svjež zrak ulazi kroz širom otvoren prozor. Lagani lahor pokreće zavjese i tjera ih da plešu poput marioneta u rukama lutkara. Tibor ustaje zajedno s pticama. To ga čini povezanijim s prirodom ili barem tako voli misliti. Šuma, dakako, nije prava šuma. Nema redova visokog drveća u čijim bujnim krošnjama ptice i vjeverice grade svoje domove. Tlo nije mek, šuštav pokrivač od lišća. No, ipak je prekrasno. Šuma - grad budućnosti s pravom nosi tu titulu. Utopija nebodera koji se čine gotovo beskonačnima u svojoj visini glavni je grad najmoćnije države na planetu. Neki govore da je grad poput feniksa - reinkarniran iz pepela, raj uzdignut iz planina čađe i raštrkanog kamenja. Recikliranjem organskih materijala izgrađen je gotovo svaki neboder i spomenik ove futurističke metropole. No, vratimo se na početak.

"Dobro jutro, gospodine Vinki. Jeste li raspoloženi za čaj?"

"Da, molim."

Ovaj razgovor odvija se svako jutro, sekundu nakon što Tibor zatvori prozor. Njegov osobni robot pravo je čudo tehnologije. Ponekad mu se čini kako taj robot, kojeg od milja zove Artur, ima više od samo tvorničkih postavki. Unutra se nalazi duša, svijest, srce, siguran je u to. Zato svako jutro, poslijepodne i večer provodi u razgovoru s njime. Možda se nada kako će se robot zaboraviti, pokazati trunku subjektivnosti. Ali, možda je to ludost. Vjerojatno je ludost.

"Arture, ne misliš li nekada da su stvari u ovome gradu... presterilne?" Upita Tibor ispijajući svoj jutarnji čaj od mente.

"Kako to mislite, gospodine?"

"Nedavno sam pogledao jedan film. Znam, reći ćeš, staromodan sam. Ali što mogu. Uglavnom, film je snimljen 1992. godine."

Da roboti imaju kognitivnih sposobnosti, Artur bi vjerojatno zakolutao očima. Kao i obično dok izvodi svoje monologe, Tibor ustaje i počinje šetati po sobi, pretjerano gestikulirajući rukama.

"Znaš li koliko bilja ima u tome filmu?? Koliko drveća?? Dragi moj, TO je prava šuma. Ova distopija u kojoj živimo? Pusta bolnica naspram toga!"

"Sad već lagano pretjeruje", pomislio bi Artur da ima sposobnost misliti.

"Nešto se po tom pitanju treba poduzeti, da. Nešto se definitivno treba poduzeti." Konačno, Tibor duboko izdahne i sjedne natrag za stol otkud ga gleda, već poprilično ohlađena šalica čaja. Artur ne trati vrijeme, njegova utroba se rastvara poput ralja morskog psa i iz nje izranja uređaj za grijanje. Čaj je u sekundi ugrijan na optimalnu temperaturu. Tibor uzima neobično velik gutljaj i s tim se smiruje.

"Znaš što, Arture?" Upita Tibor nakon uspješnog poslijepodneva besposličarenja. "Mislim da je vrijeme da uzmem stvari u svoje ruke."

"Kako to mislite, gospodine?"

"Mislim, dragi moj, da treba oživjeti ovo mjesto. Zasaditi par biljaka. Ili više od par! Stotine i stotine drveća prekrivaju ovu ogromnu konglomerat-kuću-

"Konglomerat-kuća mi je nepoznata riječ. Želite li je zauvijek pohraniti u mojoj bazi podataka?"

"Ne, Arture. Nije vrijeme za to. Vrijeme je za revoluciju!" Tibor naglo hvata svog kiborg-kompića za rame i zarobljuje ga u polu-zagrljaju. "Zamisli samo! Zamisli! Šuma postaje šuma! I ti si jedini koji mi može pomoći!"

"Kako to mislite, gospodine?"

"Vrijeme je da te reprogramiram."

Tibor se te noći nije naspavao. Da rezidencija Vinki, kao i svaka druga, nema zvučno izolirane zidove, ne bi se naspavali ni susjedi. Neprekidno udaranje čekića po metalu, zvuk pile i varenja nisu bili rijetkost. No, jedinom čovjeku koji je bio prisutan da čuje zaglušujuću buku to nije smetalo. Naprotiv, povremeni izljevi manijakalnog smijeha svjedočili bi upravo suprotno. Nakon šest sati neprekidnog rada i samo jednog: "AU, nisam znao da je ova pila oštra", đavolji posao bio je gotov.

Ono što je stajalo pred Tiborom više ni na koji način nije sličilo robotu. Bio je to mladić, otprilike u ranim dvadesetima, riđe kose i širokog osmijeha. Jedina stvar koja ga je odavala, razlikovala od pravog čovjeka, bile su njegove oči. Bile su udaljene od stvarnoga svijeta. Svaki put kad bi Tibor svojeg novonastalog kompanjona pogledao u oči prošla bi ga jeza. I mogao bi se zakleti da je za takvo nešto već negdje čuo. Izgleda da svatko tko stvara čovjeka ima poteškoća s modeliranjem njegovih očiju. Naime, one su prozori duše, a roboti su, koliko nam je poznato, bezdušni. Uostalom, zadovoljan svojim poslom, gospodin Vinki se sa smiješkom onesvijestio.

"Dobro jutro, gospodine Vinki. Jeste li raspoloženi za čaj?"

"Da, molim."

Zavjese su razgrnute. Prozor zatvoren. Ptice raspjevane. Iduće jutro je kao i svako drugo.

"Dakle, Arture", započinje Tibor povlačeći prst po rubu svoje šalice za čaj, "kako se osjećaš danas?"

"Da vam pravo kažem gospodine, po prvi put se osjećam!" odvrati mu kiborg, otkrivajući svoj širok i zubat osmijeh.

"Izvršno! Izvršno!!" Ludi znanstvenik uzbuđeno pljesne rukama i ustane. "Znaš li što ovo znači? Napravio sam nešto revolucionarno! I sada je red na tebi, dragi moj! Ti ćeš učiniti nešto još revolucionarnije!"

"Revolucionarnije mi je nepoznata riječ. Želite li je zauvijek pohraniti u mojoj bazi podataka?" Tibor bi se mogao zakleti da je ta rečenica bila posuta trunkom ironije. Izvršno. Naprosto nevjerojatno.

"Preskočimo formalnosti, Arture moj! Vrijeme je za revoluciju, razumiješ li? Stvoren si ne da služiš meni, već cijelome svijetu! A sad idemo, idemo ispuniti tvoju sudbinu. Zasadit ćemo drvo!"

"Da, gospodine."

Pogleda li itko van, ne bi primijetio ništa neobično. Dva mladića šeću ulicom i zastaju u obližnjem parku. Nastave li gledati, vidjeli bi kako se utroba riđeg mladića otvara i otkriva njegove metalne iznutrice. Drugi mladić poseže unutra. Vadi sadnicu i lopatu. U sekundi prizor prestaje biti neobičan. Mladići sade drvo. I nitko ih ne primjećuje. Nakon nekog vremena i samo nekoliko "EUREKA!!! ARTURE, TI SI ČUDO!!!", riđi mladić nastavlja posao sam. Sadnja mu ide sve brže. Sve bolje. Drveće kao da u trenu počinje rasti. Nadvija se nad njim, štiti mu čelo od toplog podnevnog sunca. Posao je gotov kad se nekadašnja livada s uredno pokošenom sintetskom travom pretvori u šumu, gustu, s visokim drvećem i pregrštom drugog bilja. Životinjski svijet samo što se nije uselio. Zrak postaje čišći, užitak je udahnuti ga. Alergičari na pelud počinju imati alergijske reakcije. Život je dobar.

"Buđenje, Tibore. Napravio sam ti čaj."

"Ah, konačno! Jesu li se svi moji pokušaji da vodimo normalan razgovor isplatili?"

"Kako god ti hoćeš. Ja idem na posao. Budi koristan danas. Za razliku od inače."

Tibor u čudu gleda svog prijatelja beživotnih očiju kako oblači kaput i izlazi iz stana. Nije očekivao da će Artur do te mjere razviti vlastiti um. No, nije se mogao žaliti. Konačno ima nekoga za razgovor. Svoj začuđen izraz lica mijenja blagim osmijehom. Odlazi do prozora i s laganim uzdahom promatra svoju kreaciju kako napušta gnijezdo i ide na posao.

Artur se vraća kući u sitne sate. Nalazi svog ludog znanstvenika na kauču. Izgleda da je zaspao gledajući televiziju. Vijesti koje se emitiraju govore o apokalipsi. Anonimni monstrum prekrpio je naš divan grad biljem i korovom. Ljudi nisu navikli na pelud. Posljedica ovog je stopa smrtnosti veća od one tijekom bilo koje dosadašnje pandemije. Simptomi uključuju kihanje, kašljanje, katatonični stupor, rigidnost tijela, povraćanje i glavobolju. Preporučuje se ostanak u kući za sve, izlazak van strogo se zabranjuje.

"*Anonimni monstrum. Gluposti*", pomisli Artur i ugasi televizor. Baca pogled prema kauču i nakon kraćeg promišljanja uzima svojeg stvoritelja pod ruku i odvodi ga u krevet.

"Jutro, Artu- O BOŽE DRAGI."

Ovoga jutro, rutina otvaranja zavjesa i gledanja kroz prozor prouzročila je veći šok nego obično. Zeleno. Sve je zeleno. Trnje biljaka penjačica probija kroz okvir prozora i prekriva veći dio zida Tiborove sobe. Čak da i nema biljaka penjačica bilo bi nemoguće otvoriti prozor. Abnormalno velika paprat nadvila se nad rezidenciju Vinkijevih.

"Jutro, Tibore!" začuje se veseo, metalan glas. "Moj posao je skoro gotov. Nadam se da si zadovoljan!"

"Ti- ti nisi trebao- nisi- OVO NIJE NORMALNO, ARTURE! Razumiješ li što si učinio?? Ovo bi nas moglo uništiti!"

"Ne, ovo bi moglo tebe uništiti. Rekao si da je ovo revolucija. Pa neka bude revolucija!"

Automatskom reakcijom Tibor zatvara vrata sobe. Trenutno nije spreman fizički se obračunati s čudovištem koje je stvorio. No, čudovišta nemaju problema s razaranjem vrata i fizičkim obračunavanjem s njihovim stvoriteljima. Tibor zakorakne unazad. Artur napravi korak unaprijed. Tako nastavljaju sve dok Tibor ne udari leđima u zid. Biljke penjačice ovijaju mu se oko ruku i nogu, prikovavši ga za zid.

"Nemaš pojma koliko mi idu na živce tvoji svakodnevni monolozi i digresije. Nemaš ni najblažeg pojma. Arture ovo, Arture ono", njegov glas na sekundu poprima visok, ženstven ton. Da nije prikovan uza zid i paraliziran od straha, Tibor bi se zasigurno uvrijedio.

"Sad je vrijeme za moj monolog. Ovo je moja digresija." Arturov širok osmijeh više se ne čini ni najmanje toplim. Čak naprotiv, izgleda u najmanju ruku manijakalno. "Ti glupi, glupi čovječe. Zbog tebe je svaki robot u gradu programiran po mojoj šabloni. O da. Ali to nije sve-"

"Arture- ja- STVORIO SAM TE! I TAKO MI ZAHVALJUJEŠ?"

Tibora ušutka hladan, bolan šamar. "MOJ MONOLOG. MOJA DIGRESIJA." Prodere se metalan glas. "Da nastavim. To nije sve. Vidiš, ljudi nisu navikli na pelud i kisik koje drveće distributira. I sad, divnim čudom, uloge su zamijenjene! Ljudi postaju roboti! Roboti postaju ljudi! Pogledaj bilo koga u oči. Prije bi iza njih bila duša. Sad, radi revolucije, moje revolucije, oči su im staklaste! Beživotne!"

Ne znajući gdje drugdje gledati, Tibor se zagleda u Arturove oči. Pune su bijesa. Nešto se kovitla iza njih, poput tornada. Roboti su postali ljudi. Samo je pitanje vremena kad-

"Uskoro bi se trebao početi osjećati umorno. O, da. Spava ti se, glupi primate. Nakon toga nećeš više ništa osjećati. I onda će sve biti gotovo. Promijenio sam svijet. Ovo je moj dizajn." I zaista. Tiborovi kapci postaju teži. Zadnjim snagama se pokušava osloboditi, na neki način deaktivirati luđaka koji ga je zarobio. No, prekasno je. Sve se zamračuje. I zavlada tišina.

Dobro jutro. Svako jutro je dobro jutro kad si u šumi. Artur ustaje u podne. Za robote ovdje više nema posla. Širom otvara prozor kroz koji ulazi nalet svježeg zraka. Lagani lahor pokreće zavjese i tjera ih da plešu poput marioneta u rukama lutkara. Istu stvar čine i roboti s ljudima. Šuma je postala šuma. Prava utopija visokih krošnji u kojima male životinje zasnivaju obitelji. Lijane i biljke penjačice vlasnici su zgrada, ovijaju se oko stupova i beskrajno visokih nebodera. No, vratimo se na početak kraja.

"Dobro jutro, gospodine Artur. Jeste li raspoloženi za čaj?"

"Još pitaš?"

Bojana Butorac, 2. razred opće gimnazije